

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çocuk Edebiyatı Dersine İlişkin Beklentileri (Adıyaman İli Örneği)*

Ayşegül ULUTAŞ**
Mustafa Said KIYMAZ***

Özet

Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının katılımıyla gerçekleştirilen bu çalışmada öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersinden beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2010- 2011 eğitim öğretim yılı güz döneminde Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören, henüz çocuk edebiyatı dersi almamış yirmi iki okul öncesi öğretmen adayı oluşturmuştur. Görüşmeyi gerçekleştirmek için öğretmen adaylarına “Çocuk edebiyatı dersinin verimli bir şekilde işlenmesi ve amaçlarına ulaşılması için beklentileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir.. Araştırmadan elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda on yedi tema ortaya çıkmıştır. Bu temalardan dikkat çekici olanlarına ait bazı bulgular şöyledir: “Alan bilgisi olan öğretim elemanlarının dersi yürütmesi konusunda hassas davranılmalıdır”, “derste okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hikaye, masal, şiir vb. edebi kitaplara yer verilmelidir.” Araştırmadan elde edilen sonuçlara bağlı olarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi öğretmen adayları, çocuk edebiyatı, beklenti.

The Expectations of the Preschool Teacher Candidates From The Child Literature Lesson (Adıyaman Case)

Abstract

The aim of this research is to determine the preschool teachers' expectations about the child literature lesson. In this study it was carried out an interview with 22 preschool teacher candidates who haven't taken any child literature lesson yet. There were some questions asked to those in the interview process. One of them was “What are your expectations of child literature lesson in order to reach it's aims and operate the lessons

* Bu makale Sakarya Üniversitesi tarafından 8-9 Eylül 2011 tarihlerinde düzenlenen 4. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayında sözlü olarak sunulan bildirinin genişletilmiş ve geliştirilmiş halidir.

** Arş. Grv. Adıyaman Üniversitesi

*** Arş. Grv. Adıyaman Üniversitesi

effectively?" The datas obtained from the study were analyzed by using descriptive statistics. As a result totaly 17 themes were to be found meaningful. Some of the findings belong to these themes are as follows: "It should be ensured that rather than the academic staff without expected field competence the academic staff that has required field competence to be encouraged while operating the lessons." "Preschool students should be made to read the literature such as stories, fairy tales and poems in the lessons." At the and of the study some suggestions based on the results were given.

Key Words: Preschool teacher candidates, child literature, expectation.

Giriş

Günümüz gelişen dünyasında bilgiye gereksinim duyulması, çeşitli araştırmalar sayesinde bilginin artmasını sağlamıştır. Çocuk edebiyatı da bilginin arttığı alanlardan biridir. Çocuk edebiyatı kavramı, çocuklara yönelik olarak düşünülmüş olup çocuk ve edebiyat sözcüklerinden oluşmaktadır. Çocuk, ilgi, ihtiyaç, duygu, düşünce, yetenek ve kişiliğe sahip olan, erken çocukluk döneminden ergenliğe kadar olan 2-14 yaşları arasındaki bireydir. Edebiyat ise duygu, düşünce ve hayalleri dil yardımıyla sözlü ya da yazılı olarak etkili bir tarzda ifade etme sanatıdır (Şimşek, 2007: 19).

Çocuk ve edebiyat kavramlarının tanımından hareketle çocuk edebiyatının tanımını şu şekilde yapmak mümkündür: Çocukların dil gelişimlerine ve anlama düzeylerine uygun, gereksinmelerini de önceleyen bir yaklaşımla, çocuklara yaşam ve insan gerçekliğini sanatsal nitelikli dilsel ve görsel öğelerle sunan, onların duygu ve düşünce dünyalarında etkilenimler uyandıran yapıtların genel adı (Sever, 2007: 41). Çocuk edebiyatının içine sanat ve eğitim açısından taşıdıkları değer dikkate alınarak, resimli kitaplar, halk ve çocuk şarkıları, masallar, fıkralar, efsaneler, destanlar, halk hikâyeleri, tekerlemeler, şiirler, özel olarak çocuklar için yazılmış hayal mahsulü oyunlar, piyesler, hikâye ve romanlar, biyografiler, Türk ve dünya edebiyatından önemli eserlerin kısaltılmış, basitleştirilmiş ve sakıncalı bölümleri çıkarılmış, özel düzenlemelerine kadar pek çok türde ve sayıda eser girmektedir (Vural, 1985: 459; Akt: Zengin ve Zengin, 2009: 79). Çocuk için hazırlanan metinlerde çocuğa görelilik ilkesi gözetilmelidir. Çocuğa görelilik onun ilgilerini, gereksinimlerini, dil evrenini göz önünde tutmayı, hazırlanacak okuma metnini bunlarla örtüştürmeyi zorlar (Özdemir, 1983: 28).

Gelecek nesillerimizin çok daha iyi yetişmesi ve ideal birey haline gelmesi için onların çok iyi yetiştirilmesi, eğitilmesi gerekir. Geleceğimizden emin olmamız için bunu yapmamız gerekmektedir. Teknolojinin baş döndürücü hızla geliştiği, bir dakika önceki gelişmenin bir dakika sonra eskidiği bir dünyada çocuğu zihinsel, ruhsal ve bilişsel bakımdan geliştirmede en önemli yere sahip olan kıymetlerden biri de edebiyattır (Yılar ve Turan, 2007: 36). Edebi yönden gerçekten güçlü olan eserler insanı derin bir biçimde etkiler. Hiçbir çocuk güzel bir masal ve öyküyü sonuna kadar dinlemekten kendini alamaz. Gençler hoşlarına giden bir romanı, uykularını feda ederek hatta yasak edilse bile gizli gizli okumaktan geri kalmazlar. Yaşlı bir insan da çekici bir kitabı elinden bırakamaz (Kavcar, 1994: 5). Çocuk edebiyatı da edebiyat geleneğinin türlerine, akımlarına bağlı, çocukluğu çepeçevre kuşatan bir edebiyat olma yolundadır. Bu bakımdan edebiyatın dışında düşünülemez (Şirin, 2000: 25).

Gönen (2000)'e göre çocuk edebiyatının hedefleri aşağıdaki gibidir:

Çocukların ruhsal ihtiyaçlarını karşılamak,
Çocukların değişik yaşlarda ilgi duydukları konuları göz önüne almak,
Çocuğun dil gelişimine özen göstermek,
Çocuğun algısal gelişimine yardımcı olmak,
Sosyal- duygusal gelişimi göz önünde bulundurmak,
Zihinsel gelişimi desteklemek,
Çocuğa ilk kitap sevgisini aşılama, ilk edebi ve estetik değerleri vermek,
Olumlu kişilik gelişimine ortam hazırlamak,
Çocukları günlük yaşantının gerçekleri konusunda bilgilendirmek,
Çocukların yaratıcı hayal güçlerini uyandırmak,
Çocukta dinleme yeteneğini geliştirmek,
Kitabın bilgi ve eğlence kaynağı olduğunu öğretmek,
"İyi kitap" kavramını verilen uygun örneklerle kazandırmak,
Çocuk kitabı türlerini iyi örneklerle çocuğa tanıtmak,
Çocukların resimlendirilme ve fiziksel özellikler yönünden iyi örneklerle tanışmalarını sağlamak,
Çocuklara çeşitli konu ve kavramları yansıtan kitaplar sunmak,
İki yaştan itibaren her yaş grubuna uygun içerik, resimlendirilme ve fiziksel özelliklerdeki yayımları tanıtmak.

Okulöncesi dönemde yetişkinler tarafından anlatılan, okunan masal, öykü vb. anlatılar çocuk-kitap etkileşimi adına, duyuşsal boyutlu ilk olumlu davranışların kazanılacağı ortamları yaratır. Bu dönemde, sanatsal kaygılarla hazırlanan resimli kitaplar, çocuklarda kitaba karşı ilgi ve sevgi uyandırır; ilgi çekici bir okuma ya da anlatım, çocuklara dinleme becerisine ilişkin yaşantılar kazandırmaya başlar (Sever, 2008: 25). Okulöncesinde,

çocuğa değinilen çerçevede katkılar sunan çocuk edebiyatı okula başlama ile birlikte okuma yazma becerisini geliştirmeye başlar. Türkçenin öğretiminde ilkokuma ve yazma süregelen bir sorun oluşturmaktadır. Bu sorun Tanzimat'tan beri yoğun şekilde devam etmektedir (Çiftçi, 2006: 85). Okuma yazmanın öğrenilmesinden hemen sonra yaşına ve düzeyine göre hazırlanmış nitelikli eserlerle karşılaşan çocuğun okuma ve yazmadaki sorunları asgari düzeye inecektir. Nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerinde sözcükler ve çizgiler, ustaların elinde çocuğun yaşamını bütünlleyen bir araca dönüşür. İnsanın günlük yaşamında sesiyle, jest ve mimikleriyle, bedensel hareketleriyle yansıttığı sevinç, korku, öfke; nitelikli edebi eserlerde kelime ve çizgilerle yaşam bulur. İnsanın herhangi bir yaşam durumundaki duyguları, kitap sayfalarında görünür kılınır. Çocuğun karşısına duygusuyla, düşüncesiyle insan gerçeği çıkarılır (Sever, 2008: 19). Nitelikli çocuk edebiyatı aynı zamanda öğretmen adaylarının deneyimini artırmakta, ders içeriklerini anlamalarına katkı sağlamakta, kişilik gelişimini desteklemekte, teorik bilgilerin uygulamaya geçirmelerine imkân vermekte ve çocuk edebiyatını değerlendirme fırsatını sağlamaktadır (Freeman, Feeney ve Moravcik, 2011: 1).

Çocuk edebiyatı gibi bir dalın varlığı ve gereği, çocuklar için yazmanın yetişkinler için yazmaktan daha zor olduğu çoğunluk tarafından kabul edilmekte, üniversitelerin ilgili bölümlerinde aynı adla dersler okutulmakta, çocuk edebiyatına ilişkin kongreler sempozyumlar, yarışmalar düzenlenmektedir (Büyükkavas Kuran ve Ersözlü, 2009: 2). Bunların en önemlilerinden birkaçı, Ankara Üniversitesi ÇOGEM Müdürlüğü bünyesinde yapılan Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu ile Azerbaycan Qafqaz Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen Uluslararası Türk Halkları Çocuk Edebiyatı Kongresidir.

Okuma alışkanlığı kazandırmayı, edebiyat türlerini çocuğa tanıtmayı ve edebiyatı çocuğa sevdirmeyi amaçlayan çocuk edebiyatı öğretiminde uygulanacak program için köklü bir atılım gerekmektedir. YÖK'ün 2007'de çocuk edebiyatı öğretim programını yeniden düzenleme çalışmalarında, çocuk edebiyatı öğretimini teorik çerçevede sınırlandırma çalışmaları kaygı verici olmuştur (Şirin, 2007: 63).

Çocuk edebiyatı dersi okul öncesi öğretmenliği programında 4. dönem, Türkçe Öğretmenliği programında 5. dönem ve sınıf öğretmenliği programında 4. dönemde yürütülmektedir. Ders, haftada iki saat, dönem içinde yirmi sekiz saat olarak yürütülmektedir. Dersin amacı, çocukluk döneminin önemli olduğunu öğretmen adaylarına belirtmek, çocuk edebiyatı kavramını tanıtmak, çocuk edebiyatı ile ilgili temel görüşleri bildirmek, çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikleri belirtmek, yazılı

ve sözlü çocuk edebiyatı konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır. Çocuk edebiyatı dersinin içeriğinde çocuk ve edebiyat kavramları, çocuk edebiyatı kavramı ve bu kavramla ilgili tartışmalar, çocuk edebiyatı türleri, çocuk edebiyatı tarihi ve çocuk edebiyatının kaynakları bulunmaktadır. Eğitim fakültelerinde çocuk edebiyatı dersleri yürütülürken daha çok öğretim elemanları ders kitabının kullanılmasına rehberlik etmektedirler. Uygulamalı çalışmalar yerine sadece teorik çalışmaların yapılması öğretmen adaylarının orijinal ürünler ortaya koymalarını engelleyebilmektedir. Öğretmen adaylarının gördükleri çocuk edebiyatı dersi hakkında yeterli eğitim almaları özeldir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersi ile ilgili beklentilerinin belirlenmesi dersin istendik yönde yürütülmesini kolaylaştıracaktır.

Okul öncesi öğretmenliği ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersi ile ilgili beklentilerinin belirlenmesi, çocuk edebiyatı dersinin etkili ve verimli bir şekilde işlenmesini sağlayarak programdaki amaçlara ulaşılmasını kolaylaştırması açısından önemlidir. Bu araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersinden beklentilerini belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ile ilgili beklentilerinin belirlenmesidir. Araştırma okul öncesi öğretmenliği programında çocuk edebiyatı dersinin etkili ve verimli geçmesini sağlamak açısından önemlidir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, tarama modelinde betimsel ve nitel bir çalışmadır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi, "önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci" olarak tanımlamıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 119).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören yüz seksen okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen, 2011-2012 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören, henüz çocuk edebiyatı dersi almamış yirmi iki okul öncesi öğretmenliği ikinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğretmen

adayları ile onların çocuk edebiyatı dersinden beklentilerine yönelik bir görüşme yürütülmüştür.

Verilerin Toplanması ve Analizi

İlk olarak araştırmacı katılımcılara kendini tanıtmıştır. Katılımcılara araştırma konusu ve boyutları hakkında bilgi verilerek görüşmenin amacı açıklanmıştır. Araştırmaya katılımın gönüllü olarak sağlanmasına özen gösterilmiştir. Katılımcılarla standartlaştırılmış açık uçlu görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşme türünde tüm katılımcılara aynı sorular yöneltilir. Katılımcılar aynı soruyu cevapladığından yanıtları karşılaştırma imkanı da artmaktadır. Katılımcıların araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyenlerden oluşmasına özen gösterilmiştir. Görüşme, dış faktörlerin etkisinden arındırılmış bir sınıf ortamında gerçekleştirilmiştir. Görüşme süresi kırk beş dakika olarak belirlenmiştir.

Verileri toplamak için öğretmen adaylarıyla yüz yüze görüşülmüş; görüşmeyi gerçekleştirmek için onlara “Çocuk edebiyatı dersinin verimli bir şekilde işlenmesi ve amaçlarına ulaşılması için beklentileriniz nelerdir?” sorusunun bulunduğu görüşme formu sunulmuştur. Formda araştırmanın amacı ve araştırma sorusu açık ve net bir şekilde yer almaktadır. Katılımcılara görüşme sırasında düşüncelerini açması, açıkça ifade etmesi, değerlendirmesi ve ilgisiz konular yerine eldeki konuya odaklanması için yardımcı olunmaya çalışılmıştır. Düşüncelerini sürdürmeleri için cesaretlendirilmişlerdir.

Elde edilen verileri analiz etmek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Simon ve Burstein (1985) içerik analizinin yazılı ve sözlü materyallerin sistemli şekilde analiz edilip insanların söyledikleri ve yazdıklarının açık talimatlara göre kodlanarak nicelleştirilmesi süreci olduğunu vurgulamaktadır. Onlara göre bu durum, yazılan ve söylenenleri kategorileştirmek ve bunların ne sıklıkta olduğunu belirlemektir (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 19). Elde edilen görüşme metinlerine frekans analizi yapılmıştır. Frekans analizinde sayılabilecek nitelikte birimler (örneğin sözcükler) alınır ve analiz göstergeleri frekans türünde ifade edilir. Frekans analizi en basit şekliyle, birim veya öğelerin sayısal, yüzdesel ve oransal bir tarzda görünme sıklığını ortaya koymaktır. Kategorisel analiz, belirli bir mesajın önce birimlere bölünmesini ve ardından bu birimlerin, belirli kriterlere göre kategoriler halinde gruplandırılmasını ifade eder (Bilgin, 2006).

Araştırmada elde edilen veriler kategorilere ayrılmış ve sonuçta dört tema oluşturulmuştur. İçerik analizinde kategorilerin yorumlanmalarının araştırmacıdan araştırmacıya ya da iki farklı zamanda değişmemesi,

nesnellğin bir şartı olan güvenilirliği sağlamaktadır. Güvenilirliği sağlamak için belgeler tek bir zamanda değişik araştırmacılara verilir ve her birinden elde edilen sonuçlar arasındaki korelasyon hesaplanır (Miles ve Huberman, 1994: 64; Akt: Tavşancıl ve Aslan, 2001: 81). Araştırmada güvenilirliği sağlamak için belge değişik araştırmacılara verilerek aralarındaki korelasyon hesaplanmış ve belgenin güvenilir olduğu görülmüştür. Araştırmada iç geçerliliği sağlamak için ise uzman görüşünden yararlanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve bulgulara ait yorumlar yer almaktadır.

Tablo 1. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Fakülte Yönetiminden Beklentilerine Ait Bulgular

Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Çocuk edebiyatı dersinin yürütülmesi için farklı ortamlar sağlanmalıdır.	8	22.2
Alan bilgisi olan öğretim elemanlarının dersi yürütmesi konusunda hassas davranılmalı, alan dışından mezun olan öğretim elemanlarının dersi yürütmesi desteklenmemelidir.	15	41.66
Çocuk edebiyatı konusunda fuar, konferans, seminer vb. çalışmaların düzenlenmesine destek vermelidir.	4	11.11
Okul öncesi öğretmen adayları çocuk edebiyatı ile ilgili şehir dışında ya da yurtdışında yapılacak çalışmalara katılma konusunda teşvik edilmelidir.	9	25
Toplam	36	100

Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersine yönelik olarak fakülte yönetiminden beklentilerinde en fazla üzerinde durdukları konu (%41.66). çocuk edebiyatı dersini alan uzmanı öğretim elemanlarının yürütmesinin desteklenmesi ve çocuk edebiyatı ile ilgili şehir dışında ya da yurtdışında yapılacak çalışmalara katılma konusunda öğretmen adaylarının teşvik edilmesidir (%25).

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmen adaylarının %25'i "okul öncesi öğretmen adayları çocuk edebiyatı ile ilgili şehir dışında ya da yurtdışında

yapılacak çalışmalara katılma konusunda teşvik edilmelidir”; %22.2’si “çocuk edebiyatı dersinin yürütülmesi için farklı ortamlar sağlanmalıdır”; %11.11’i “çocuk edebiyatı konusunda fuar, konferans, seminer vb. çalışmaların düzenlenmesine destek olunmalıdır”; %5.55’i “alan bilgisi olan öğretim elemanlarının dersi yürütmesi konusunda hassas davranılmalıdır” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu görüşün ortaya çıkmasında çocuk edebiyatı derslerinin çocuk edebiyatı hakkında araştırması ya da çalışması olmayan kişiler tarafından yürütülmesi ve yürütülürken dersin gerektirdiği hassasiyeti göstermemeleri ileri sürülebilir.

Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Dersi Yürüten Öğretim Elemanlarından Beklentilerine Ait Bulgular

Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Ders hem öğretim elemanı hem de öğretmen adayları tarafından yürütülmelidir.	8	17.39
Deste uygulamaya da yer verilmelidir.	15	28.26
Ders esnasında not tutulmamalıdır.	2	4.34
Ders ezbere dayalı olmamalıdır.	4	8.69
Ders sürecinde yaratıcı çalışmalara yer verilmelidir.	9	19.56
Ders sürecinde eğlenceli ve esneklik olmalıdır.	1	2.17
Vize ve final sınavları yerine ödevler verilmelidir.	6	13.04
Öğretmen adayları ile işbirliği içinde olmalıdır.	3	6.52
Toplam	46	100

Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersine yönelik olarak dersi yürüten öğretim elemanlarından beklentilerinde en fazla üzerinde durdukları konu çocuk edebiyatı dersinde uygulamaya ağırlık verilmesi ve ders sürecinde yaratıcı çalışmalara yer verilmesidir.

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının %28.26’sı dersi yürüten öğretim elemanının deste uygulamaya da yer vermesi gerektiğini düşünmektedirler. Öğretmen adaylarının %4.34’ü “ders esnasında not

tutulmamalıdır.”; %8.69’u “ders ezbere dayalı olmamalıdır.”; %19.56’sı “ders sürecinde yaratıcı çalışmalara yer verilmelidir.”; %2.17’si “ders sürecinde eğlenceli ve esneklik olmalıdır.”; %13.04’ü “vize ve final sınavları yerine ödevler verilmelidir.”; %6.52’si “öğretmen adayları ile işbirliği içinde olmalıdır.” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Ders Kaynakları Konusundaki Beklentilerine Ait Bulgular

Tema	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kaynaklar öğretim elemanı tarafından belirlenmelidir.	3	6.81
Kaynaklar öğretim elemanı ve öğretmen adayları ile birlikte belirlenmelidir.	15	34.09
Dersin yürütülmesinde birden fazla kaynak kullanılmalıdır.	8	18.18
Ders sadece bir kaynakla yürütülmelidir.	6	13.63
Derste okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hikâye, masal, şiir vb. kitaplarına da yer verilmelidir.	12	27.27
Toplam	44	100

Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersine yönelik olarak ders kaynakları konusundaki beklentilerinde en fazla üzerinde durdukları konu çocuk edebiyatı ders kaynaklarını öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının birlikte belirlemesi ve derste okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hikâye, masal, şiir vb. kitaplara da yer verilmesi gerektiğidir. Çocuk edebiyatı derslerine yönelik olarak hazırlanmış yirmi civarında çocuk edebiyatı kitabı bulunmaktadır. Ders sorumlusu tarafından ihtiyaca cevap verme durumuna göre söz konusu bu ders kitapları bir değerlendirmeye tabi tutulabilir. Ders kitaplarının ve diğer ilgili kaynakların bir listesini öğretmen adaylarına sunmak faydalı olabilir. Bu suretle öğretmen adayları tarafından incelemeleri sağlanan eserler hakkında onların da fikirlerini almak suretiyle onları da sürece dâhil etmek mümkündür.

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların %34.09’u ders kaynaklarının öğretim elemanı ve öğretmen adayları ile birlikte belirlenmesi gerektiğini düşünmektedirler. Okul öncesi öğretmen adayları, “kaynaklar, öğretim

elemanı ve öğretmen adayları ile birlikte belirlenmelidir.” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının %6.81’i “kaynaklar öğretim elemanı tarafından belirlenmelidir.”; %18.18’i “dersin yürütülmesinde birden fazla kaynak kullanılmalıdır.”; %13.63’ü “ders sadece bir kaynakla yürütülmelidir.”; %27.27’si “Derste okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hikâye, masal, şiir vb. kitaplarına da yer verilmelidir.” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersinin etkili ve verimli geçmesi için fakülte yönetiminden beklentileri:

- Çocuk edebiyatı dersinin yürütülmesi için farklı ortamlar sağlanmalıdır.
- Alan bilgisi olan öğretim elemanlarının dersi yürütmesi konusunda hassas davranılmalıdır.
- Çocuk edebiyatı konusunda fuar, konferans, seminer vb. çalışmaların düzenlenmesine destek vermelidir.
- Okul öncesi öğretmen adayları çocuk edebiyatı ile ilgili şehir dışında ya da yurtdışında yapılacak çalışmalara katılma konusunda teşvik edilmelidir.

Kan (2011)’ın Türkçe öğretmenlerinin çocuk edebiyatı ile ilgili görüşleri üzerine yaptığı nitel bir araştırmada öğretmenlerin çocuk edebiyatı ile ilgili bilimsel etkinliklere katılımının desteklenmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonucun araştırma bulgularını desteklediği söylenebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersinin etkili ve verimli geçmesi için dersi yürüten öğretim elemanlarından beklentileri:

- Ders hem öğretim elemanı hem de öğretmen adayları tarafından yürütülmelidir.
- Deste uygulamaya da yer verilmelidir.
- Ders esnasında not tutulmamalıdır.
- Ders ezbere dayalı olmamalıdır.
- Ders sürecinde yaratıcı çalışmalara yer verilmelidir.
- Ders süreci eğlenceli ve esnek olmalıdır.
- Vize ve final sınavları yerine ödevler verilmelidir.
- Öğretmen adayları ile işbirliği içinde olmalıdır.

Uçgun (2010) tarafından yapılan araştırmada da benzer bulgulara rastlanmıştır. Uçgun (2010)’un sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı dersi ve çocuk edebiyatı ürünlerine ilişkin tutumlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersinden

öğrendiklerinin meslek hayatında çok faydalı olacağı, ders sırasında uygulamaya ağırlık verilmesi ve aktif olunması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersinin etkili ve verimli geçmesi için ders kaynakları konusundaki beklentileri:

- Kaynaklar öğretim elemanı tarafından belirlenmelidir.
- Kaynaklar öğretim elemanı ve öğretmen adayları ile birlikte belirlenmelidir.
- Dersin yürütülmesinde birden fazla kaynak kullanılmalıdır.
- Ders sadece bir kaynakla yürütülmelidir.
- Derste okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hikâye, masal, şiir vb. kitaplarına da yer verilmelidir.

Büyükkavas Kuran (2009), sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında sınıf öğretmenlerinin farklı yazar ve eserleri takip etmek istedikleri, uygulamada çocuklara yönelik farklı esere yer vermek istedikleri, çocuk edebiyatı sahasında yeni çıkan kaynakları takip ettikleri ortaya çıkmıştır. Bu sonucun araştırma bulgularını desteklediği söylenebilir.

Bu çalışmada çıkarılan sonuçlara göre okul öncesi öğretmen adayları, çocuk edebiyatı derslerinin verimli bir şekilde işlenmesini istemektedir. Bir dönemlik ders sürecinin öğretmen adaylarının da görüşlerinin alınarak gerçekleştirilmesi, onları derse karşı istekli hale getirecek, dersin amaçlarına rahatça ulaşılmasını ve öğretmen adaylarının öğretmenlik yapacakları yıllarda çocuk edebiyatı ile ilgili konularda kalıcı bilgilerini hayata geçirmelerini sağlayacaktır.

Bu sonuçlar ışığında okul öncesi öğretmenliği programında çocuk edebiyatı dersinin verimli bir şekilde geçmesi için aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Derslerin işlenmesi ile ilgili olarak öğrenci görüşlerine yer verilmelidir.
2. Çocuk edebiyatı dersinin okul öncesi öğretmenliği programındaki önemi göz ardı edilmemelidir.
3. Çocuk edebiyatı kuramsal boyutta kalmamalı, uygulama boyutuna da ağırlık verilmelidir.
4. Çocuk edebiyatı dersleri ilgili alanda eğitim almış kişiler tarafından yürütülmelidir.
5. Farklı programlarda öğrenim gören öğretmen adayları ile farklı derslere ilişkin beklentiler araştırılabilir.

6. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının nitelikli eserleriyle karşılaşmasını sağlamak ve bu bağlamda onlara okuma alışkanlığı kazandırmak okuma becerisinin öğretmen adaylarının muhtemel öğrencileri tarafından da benimsenmesi ihtimalini arttıracaktır.

Kaynakça

- Bilgin, N. (2006). Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi. Ankara: Siyasal Yayıncılık.
- Büyükkavas Kuran, Ş. ve Ersözlü, Z. N. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk Edebiyatına İlişkin Görüşleri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. VI, (1) 1-17.
- Çiftçi, M. (2006). Türkçe Öğretiminin Sorunları. Türkçe'nin Çağdaş Sorunları. (Editörler: Gürel Gülsevin, Erdoğan Boz). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Freeman, N.K., Feeney, S. ve Moravcik, E. (2011). Enjoying A Good Story: Why We Use Children's Literature When Teaching Adults. Journal of Early Childhood Education. 39: 1-5.
- Gönen, M. (2000). Çocuk Edebiyatının Hedeflerini Kısaca Açıklar mısınız? 99 Soruda Çocuk Edebiyatı. (Akt: Şirin, M.R.) İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Kan, M.O. (2011). Türkçe Öğretmenlerinin Çocuk Edebiyatı ile İlgili Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 109- 118.
- Kavcar, C. (1994). Edebiyat ve Eğitim. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.
- Özdemir, E. (1983). Anadili Öğretimi. Türk Dili Öğretimi Özel Sayısı, Sayı: 379-380.
- Sever, S. (2008). Çocuk ve Edebiyat. İzmir: Tudem Yayınevi.
- Sever, S. (2007). Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır?. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. (Yay. Haz.: Sedat Sever), Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
- Şimşek, T. (2007). Çocuk Edebiyatı. Konya: Suna Yayıncılık.
- Şirin, M.R. (2000). Çocuk Edebiyatı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şirin, M.R. (2000). Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Uçgun, D. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çocuk Edebiyatı Dersi ve Çocuk Edebiyatı Ürünlerine İlişkin Tutumları. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu. S. 472-477.
- Yılar, Ö. ve Turan, L. (2007). Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zengin, A.Y. ve Zengin, N. (2009). Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı. İstanbul: Truva Yayınları.